

فقه‌الانبياء

مروری بر خدمات علمی-فرهنگی و اجتماعی آیت‌الله العظمی گلپایگانی رحمة الله علیه

▪ هفته‌نامه افق حوزه
▪ دوشنبه ۲۹ دی ۱۴۰۴
▪ ۲۹ رجب‌المرجب ۱۴۴۷
▪ ۱۹ ژانویه ۲۰۲۶

آیت الله العظمی سید محمدرضا گلپایگانی رحمة الله علیه

مسلمانان جهان باید برای آزادی قدس متحد شوند

حضرت آیت‌الله سید محمدرضا موسوی گلپایگانی رحمة الله علیه، از مراجع تقلید معروف دوران معاصر، فقیهی بنام و مجاهدی کبیر بود. ایشان در ۱۳۱۶ق در گلپایگان متولد شد؛ پدرشان سید محمدباقر از عالمان پارسا بود. تحصیلاتش را در گلپایگان، اراک و قم گذراند و به درجه اجتهاد نائل گشت. برخی استادان او عبارت‌اند از: آیات عظام: سیدمحمدحسن خوانساری، شیخ‌عبد‌الکریم حائری‌یزدی، میرزای نائینی، سیدابوالحسن اصفهانی، حاج شیخ‌ابوالقاسم کبیر قمی و سیدحسین بروجردی رحمة الله علیه. آن مرجع فقید در طول هفتادسال تدریس علوم دینی، شاگردان بسیار، ازجمله چندصد مجتهد پروراند که شهید سیدمحمد حسینی بهشتی و حضرات آیات: میرزاجعفر سبحانی تبریزی، شیخ لطف‌الله صافی گلپایگانی (دامادشان) و آیت‌الله شیخ علی کریمی جهرمی و میرزاعلی مشکینی از جمله آنان‌اند. ایشان در ۱۸ آذر ۲۴/۱۳۷۲ جمادی‌الثانی ۱۴۱۴ در ۹۸ سالگی رحلت نمود و در حرم مطهر حضرت معصومه علیها السلام مدفون گشت.

ادامه در همین صفحه

بخشی از یک اعلامیه و بیانیه ایشان زمانی که رژیم اشغالگر قدس با حمله به مسجدالاقصی در تاریخ ۳۰ مردادماه ۱۳۴۸، قبله اول مسلمین را به آتش کشید، بدین شرح است:

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودُ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾

جامعه روحانیت شیعه و حوزه علمیه قم، سانحه دلخراش و فاجعه جبران‌ناپذیر آتش‌سوزی مسجدالاقصی را به پیشگاه حضرت ختمی مرتبت صلی الله علیه و آله که قلب مقدسش از این مصیبت بزرگ جریحه‌دار شده، تسلیت عرض می‌نماید. برای اظهار تأثر و ابراز تنفر از اعمال دشمنان اسلام و اشغالگران اماکن مقدسه اسلامی، اسرائیل و متجاوزین یهودی، عصر روز جمعه ۱۵ جمادی‌الثانیه در مدرسه فیضیه مجلسی برقرار است. سزاوار است حضرات علمای اعلام و عموم مسلمین در شهرستان‌ها بلکه سایر ممالک اسلامی، عزای عمومی اعلام نموده و با تشکیل و شرکت در این‌گونه مجالس، همدردی و پشتیبانی خود را با برادران مسلمان علیه صهیونیسم و عمال استعمار اعلام نمایند....

ساواک که از اثرات وسیع این اعلامیه به‌شدت به وحشت افتاده بود، در مدرسه فیضیه را بست و مانع از این گردهمایی شد.

علاوه بر این، آیت‌الله‌العظمی گلپایگانی رحمة الله علیه در جلسات وعظ و سخنرانی خود نیز مواضع تندى علیه رژیم اشغالگر قدس اتخاذ کردند. روز ۴ شهریور ایشان در مسجد اعظم قم بیاناتی را ایراد کردند. در ابتدای سخنان خود اعلام کردند که به‌خاطر جنایت‌های اسرائیل در مسجدالاقصی به‌مدت دو روز دروس خود را تعطیل کرده‌اند. ایشان تأکید کردند که «مسلمانان باید متحد شوند و اماکن مقدس واقع در سرزمین‌های اشغالی را از اسرائیل پس بگیرند.»

مخالفت آیت‌الله گلپایگانی با رژیم غاصب اسرائیل محدود به این موارد نبود. در اکتبر ۱۹۷۳م/ مهر ۱۳۵۲، شش سال بعد از جنگ شش‌روزه که هنوز آثار و پیامدهای این نبرد باقی مانده بود، این موضوع یک‌بار دیگر مصر و سوریه را به جنگ با اسرائیل کشاند. همزمان با این منازعه، آیت‌الله سید محمدرضا گلپایگانی رحمة الله علیه با ارسال پیامی به تاریخ ۲۱ مهر ۱۳۵۲، حمایت خود را از مسلمانان اعلام کرد. در این مکتوب آمده بود: «عالی‌جناب شیخ احمد کوفتار، مفتی کشور سوریه، درود بر شما. پیکار عادلانه و دلیرانه ارتش مسلمان سوریه که دوش به دوش بر برادران مصری بر ضد تجاوزکاران صهیونیزم آغاز کرده‌اند، به‌عنوان پیکار کلیه مسلمانان جهان علیه یهودیان تجاوزکار و دشمنان خدا به‌شمار می‌رود... ملت ایران ضمن پشتیبانی مکرر خود از قضیه فلسطین، آمادگی خود را برای تقدیم هرگونه کمک به‌نفع قضیه اسلام در این پیکار اعلام می‌دارد. ۱۵ رمضان مبارک ۱۳۹۳/ ایران/ محمدرضا موسوی گلپایگانی»

به گزارش ساواک روز ۲۷ مهر ۱۳۵۲ مصادف با ۲۱ رمضان، آیت‌الله گلپایگانی در مسجد امام حسن عسکری علیه السلام قم سخنرانی نموده و با اشاره به جنایت‌های رژیم صهیونیستی و حمله این رژیم به بیمارستان‌ها و کشتار غیرنظامیان، صریحاً اعلام کرد: «اگر به ما اجازه بدهند، حاضریم تفنگ به دست گرفته و به‌نفع برادران مان عازم جبهه شویم.»

و شدید داشتند که آیت‌الله‌العظمی گلپایگانی رحمة الله علیه از زمره آنان بود؛ برای نمونه، ایشان در زمان آغاز جنگ شش‌روزه اعراب و اسرائیل، ضمن صدور اعلامیه‌ای به حمایت از مسلمانان پرداخت و در جریان آتش‌سوزی مسجدالاقصی در تابستان ۱۳۴۸ به‌دست نیروهای اسرائیلی، به این اقدام اعتراض کرد. همچنین مردم را در ارسال کمک‌های مالی به آسیب‌دیدگان مسلمان جنگ اعراب و اسرائیل فراخواند و مجلس داعایی برای پیروزی اعراب تشکیل داد. در سال ۱۳۵۴ نامه‌هایی به امام موسی‌صدر، سید محمدحسین فضل‌الله و شیخ محمدمهدی شمس‌الدین در پشتیبانی از مبارزات مردم مسلمان لبنان ارسال نمود. در ابتدای سال ۱۳۵۷ نیز هیئتی را به سرپرستی فرزندش به‌همراه کمک‌های مالی جهت آوارگان راهی لبنان ساخت. نمونه‌های دفاع آیت‌الله گلپایگانی رحمة الله علیه از مظلومان فلسطینی و لبنانی و ستیز مستمر ایشان با رژیم جعلی اسرائیل فراوان است و موارد دیگری را نیز از جمله صدور بیانیه‌های مختلف در وقایع گوناگون را در بر می‌گیرد؛ مانند:

اعلامیه به‌مناسبت جنگ ۶ روزه اعراب و اسرائیل (۲۹ خرداد ۱۳۴۶)؛ اعلامیه پیرامون به آتش کشیده‌شدن مسجدالاقصی از سوی صهیونیست‌ها (۲ شهریور ۱۳۴۸)؛

بیانیه درباره اوضاع دردناک جهان اسلام (۱۰ مهر ۱۳۴۹)؛ اعلامیه در مورد کمک به آسیب‌دیدگان جنوب لبنان (۲۱ مهر ۱۳۵۲)؛ اعلامیه پیرامون جنگ چهارم اعراب و اسرائیل (۲۱ مهر ۱۳۵۲)؛ ۴ اعلامیه درباره تجاوز اسرائیل به جنوب لبنان (۲۹ اسفند ۱۳۵۶).

در حال جنگ می‌باشند، از احکام مسلّمه اسلام است؛ بنابراین، در شرایط فعلی که اسرائیل با مسلمانان درحال جنگ است و تا سرزمین‌های مسلمانان از احتلال و تجاوز آنان آزاد نشده، جلوگیری از ارسال نفت برای اسرائیل و کشورهایی که با جنبش اسلامی ایران ضدّیت می‌ورزند و حکومت استبدادی آن را تأیید می‌نمایند، به‌وسیله اعتصاب و امتناع از استخراج نفت‌زاید بر مصرف داخلی، عمل به وظیفه و تکلیف شرعی است و تا وقتی که اطمینان حاصل نشود که درآمد نفت مانند گذشته غارت و تاراج نمی‌شود، این امتناع بجا و لازمه علاقه به مصالح عالیه مسلمین و موجب حفظ ذخایر مملکت و جلوگیری از هدررفتن آن می‌باشد....

• سیر حمایت آیت‌الله‌العظمی گلپایگانی از ملت مظلوم فلسطین

یکی از افتخارات درخشان علمای شیعه، دفاع مستمر آنان از مظلومان جهان اسلام، به‌ویژه مظلومان فلسطینی و نیز ستیز دائم با اسرائیل، صهیونیسم و استعمار بوده است. آیت‌الله گلپایگانی نیز بر همین مبنا، از حقوق فلسطینیان مظلوم دفاع می‌کرد و موضوع فلسطین را امری مرتبط با همه جهان اسلام می‌دانست.

در اشغال فلسطین، علمای بسیاری موضع‌گیری علنی

ادامه از بالا

• فقیه سیاستمدارودوراندیش

آیت‌الله گلپایگانی رحمة الله علیه از رواج استبداد داخلی و نفوذ استعمار خارجی همواره نگران و به ضرورت و اهمیت تبلیغ بین‌الملل واقف بود. ایشان از حقوق مسلمان مظلوم، به‌ویژه فلسطینیان دفاع کرده، در طول ده‌ها سال، خطر غده سرطانی اسرائیل را گوشزد می‌کرد. از دیدگاه ایشان بیگانگان برای ممالک اسلامی جز خسارت سودی ندارند و تاریخ معاصر نیز همین را نشان داده که خسارت و زیان بی‌شماری از سوی بیگانگان به کشورهای اسلامی، ازجمله ایران وارد شده است؛ از این‌رو، ایشان به اموری چون ارتباط وسیع رژیم طاغوت با مزدوران خارجی و شخصیت‌های چپاول‌گر بیگانه معترض بود و به قضاییی چون لایحه انجمن‌های ایالتی و ولایتی و اصلاحات ارضی و انقلاب سفید و کاپیتولاسیون و... رویکردی مخالف و مبارزاتی داشت.

بیانیه زیر نیز که در اواخر دوران طاغوت صادر شده، رویکرد ضدّ طاغوتی و ضدّ استعماری و ضدّ اسرائیلی ایشان را نشان می‌دهد:

• هرگونه کمک به دشمنان اسلام حرام مؤکد است

رشد و آگاهی اجتماعی و اسلامی کارکنان شرافتمند و مسلمان صنعت نفت، مورد تقدیر است. متأسفانه حکومت به‌جای تنازل در برابر خواسته‌های مشروع ایشان و عموم ملت می‌خواهد، با‌شدت عمل، اعتصاب‌کنندگان را مجبور به شکستن اعتصاب نماید و با اینکه در کشتار مردم بی‌اسلحه و سلب آزادی از آن‌ها و ارسال نفت به اسرائیل و تحریک افراد مزدور به‌نام شاه‌دوست، با حمله به خانه‌ها و مغازه‌ها، احکام مسلّمه اسلام را کنار گذاشته، در اعتصابات که به‌جهت حمایت از احکام اسلام و پشتیبانی از حقوق ملت انجام شده است، آن‌ها را با استفتا از علمای اعلام، می‌خواهد از روزی که پس از ملی‌شدن صنعت نفت، مجدداً این ثروت ملی تحت تسلط استعمار درآمد، از جانب مردم، هیچ‌گونه نظارتی بر فروش نفت و صرف درآمد آن برقرار نبوده و عوایدش به‌صورت‌های مختلف درجهت ضدّ مصالح ملت و ولخرجی‌ها و عیاشی‌ها و ترویج فساد و فحشا و حقوق‌گزارف مستشاران اجنبی و اندوختن در بانک‌های خارجی و صرف میلیاردها ریال در خرید اسلحه و پرکردن جیب استعمار، به‌یغما رفته است و مملکتی که می‌توانست با این درآمد و ثروت سرشار، در تمام شئون علمی و صنعتی و کشاورزی و دامداری به پیشرفت‌های شایانی نائل شود، وضع اقتصادی‌اش از کشورهای مشابهی که نفت ندارند، بدتر شده است. جهت اطلاع عموم، اعلام می‌داریم، حرمت مؤکد کمک و تقویت کفار که با مسلمین